

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะของเกม การเล่นพื้นเมืองไทย ในด้านทักษะที่ใช้ในการเล่น รูปแบบการเล่น ลักษณะของการแข่งขัน กฎ และ กติกา สถานที่ที่ใช้ อุปกรณ์ที่ใช้ บทร้องประกอบ และโอกาสที่ใช้ในการเล่นพื้นเมืองไทย โดยการรวบรวมค้นคว้าเกมพื้นเมืองจากท้องถิ่นต่าง ๆ ของประเทศไทย และนำมาวิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ ผลการวิจัยมีดังนี้

๑. ทักษะที่ใช้ในการเล่น เกม ส่วนใหญ่เป็นการฝึกทักษะรวมที่ใช้การเคลื่อนไหวร่างกายเบื้องต้นได้แก่ การโยน การขว้าง การปา การตีต การยิง การตัก การขีด การเป่า การตี การตบ การโยก การดึง การวิ่ง การหลบหลีก การก้มตัว การหมุน การเดิน การกระโดด การทรงตัว การเคลื่อนไหวของนิ้วมือ, มือ และแขน รวมทั้งการใช้เขวี้ยงปัญหา ในการเล่นเกมต่าง ๆ ด้วย
๒. รูปแบบของการเล่นเกม ส่วนใหญ่จะเล่นเป็นกลุ่ม รองลงมาคือการจัดแถว เป็นรูปวงกลม สำหรับแถวตอน และแถวหน้ากระดานนั้นมีจำนวนเท่า ๆ กัน และสำหรับเกมที่เล่นประเภทคู่ มักจะจัดรูปแบบของการเล่นเป็นแบบจับคู่ มักจะจัดรูปแบบของการเล่นเป็นแบบของการเล่นจับคู่แล้วหันหน้าเข้าหากัน ซึ่งมีจำนวนไม่มากนัก
๓. ลักษณะของการแข่งขัน ส่วนใหญ่ของเกมพื้นเมืองไทยจะเล่นเป็นหมู่คณะ รองลงมา ก็เป็นประเภทเดี่ยวและประเภทคู่ตามลำดับ

๔. กฎ และกติกาในการเล่นเกมส์ ส่วนใหญ่ในการเล่นเกมส์พื้นเมืองไทยมักจะมีกฎกติกาที่ใช้ในการเล่น และมีอยู่ส่วนน้อยที่ไม่มีกฎกติกาในการเล่นซึ่งมักจะเป็นเกมพวกเล่นของเล่น , เกมเล่นล้อ และเกมปริศนาคำทาย

๕. สถานที่ที่ใช้ในการเล่นเกมส์ ส่วนใหญ่จะใช้สถานที่เวลาแจ้ง รองลงมาก็เล่นใต้หังสถานที่กลางแจ้งและในร่ม และเล่นในร่มอย่างเดียวกับในน้ำรองลงมาตามลำดับ

๖. อุปกรณ์ที่ใช้ในการเล่นเกมส์ เกมพื้นเมืองของไทยจะมีเกมส์ที่ใช้อุปกรณ์การเล่นเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือประเภทที่ไม่ต้องใช้อุปกรณ์ในการเล่น

๗. บทร้องประกอบในการเล่นเกมส์ เกมพื้นเมืองไทยส่วนใหญ่ไม่มีบทร้องประกอบในการเล่นเกมส์ แต่ก็มีเกมส์หลายอย่างที่มีบทร้องประกอบการเล่นแต่มีอยู่จำนวนไม่มากนัก

๘. โอกาสที่ใช้ในการเล่นเกมส์ เกมพื้นเมืองไทยนั้น ส่วนใหญ่จะเล่นได้ทั่ว ๆ ไปทุกโอกาส เกมบางอย่างก็มักจะเล่นในเทศกาลนักขัตฤกษ์ รองลงมาก็เล่นตามฤดูกาลต่าง ๆ

อภิปรายผล

เกมการเล่นพื้นเมืองไทยนั้นมีทั้งลักษณะเฉพาะที่เป็นเอกลักษณ์ของเด็กไทยท้องถิ่น เป็นการเล่นของเด็กเฉพาะท้องถิ่น บางอย่างเป็นการเล่นระดับภาค เด็กในภาคเดียวกันก็มีการเล่นเหมือนกันหรือคล้ายกัน เกมบางอย่างก็เป็นการเล่นระดับประเทศ คือเด็กทั่วประเทศนิยมเล่นเหมือนกัน เช่น เกมเสือกตัง เกมเตย ฯลฯ และเกมบางอย่างของไทย ก็มีลักษณะการเล่นที่เป็นสากล เพราะนอกจากเด็กไทยจะนิยมเล่นกันทั่วประเทศแล้ว เกมบางอย่างอาจเหมือนกับเกมการเล่นของเด็กในต่างประเทศด้วย เช่น เกมจ้ำจี้ เกมกระโดดเชือก เป็นต้น

จากการศึกษาลักษณะของเกมส์พื้นเมืองไทย ผู้วิจัยได้พบลักษณะที่สำคัญ ๆ ดังนี้

๑. ทักษะที่ใช้ในการเล่นเกมส์ ส่วนใหญ่เป็นการฝึกทักษะเบื้องต้น เป็นการช่วยส่งเสริมให้ผู้เล่นมีความเจริญงอกงามทางร่างกายได้เป็นอย่างดี เช่น การเล่นเตย การวิ่งวิ่ง เด็กต้องออกกำลังกายด้วยการวิ่ง เป็นการช่วยบริหารกล้ามเนื้อแขนขาให้แข็งแรง การเล่นขี้น้ำหลังโปก การเล่นดาวโสว เด็กต้องใช้มือและเท้าในการเล่นทำให้อวัยวะส่วนนั้นแข็งแรงขึ้นเช่น การเล่นจ้ำจี้ , การเล่นจับปุดำ ขยำปูนา การเล่นแมงมุม เป็นการเล่นที่ต้องใช้กล้ามเนื้อนิ้วช่วยในการเล่น การเล่นรื้อข้าวสาร การเล่นโถงหยิบ เป็นการเล่นที่ต้องใช้อวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเคลื่อนไหวไปมาทำให้ร่างกายและอวัยวะส่วนนั้น ๆ แข็งแรงสมบูรณ์ การ-

เล่นกาฬิกไข่ ผู้ที่เป็นกาต้องคอยกันไม่ให้ใครขโมยไข่ของตนไปได้ ผู้เล่นเอาลำตัวคร่อมอยู่ คอยเหวี่ยงขาเข้ามาแตะผู้ที่เข้าไปขโมย ต้องอาศัยความว่องไวมาก การเล่นเกมกระโดดเชือก เตี้ยว หรือ กระโดดเชือกหมู ก็ฝึกทั้งเท้าและจังหวะแขนในการแกว่งเชือกให้สัมพันธ์กัน การ เล่นลูกหิน หอยกอง หอยดกลม หรือการเล่นอื่น ๆ ที่ต้องใช้ทักษะทางตาช่วยในการเล็งหรือ ระยะเวลา ก็จำเป็นต้องให้สอดคล้องสัมพันธ์กับส่วนอื่น ๆ ของร่างกายด้วย ทักษะที่ใช้ในการเล่น เกมจึงเป็นทักษะของการเคลื่อนไหวร่างกายเบื้องต้น ได้แก่การวิ่ง การหลบหลีก การเดิน การหมุน การกระโดด การทรงตัว การโยน การขว้าง การปา การตี การทิ้ง การ โยก การเคลื่อนไหวของนิ้วมือ, มือและแขน การเล่นของเด็กจึงเป็นการส่งเสริมให้เด็กได้มี ความเจริญงอกงามในด้านร่างกายนี้มากที่สุด ทำให้ร่างกายมีสุขภาพแข็งแรงพลานามัยสมบูรณ์ จะสังเกตเห็นได้ว่าทักษะที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นทักษะเบื้องต้นก็เพราะผู้เล่นเป็นเด็กนั่นเอง ทักษะต่าง ๆ จึงอยู่ในขั้นพื้นฐานและง่าย ๆ เหมาะสมกับความสามารถของผู้เล่น ไม่เพียงแต่เกมพื้นเมือง ไทยจะมีคุณค่าทางด้านร่างกายเท่านั้น ยังมีการเล่นที่ต้องใช้ความสามารถทางสมองในการเล่น โดยตรง เช่น การเล่นปริศนาคำทาย การสร้างคำปริศนาเพื่อทายผู้อื่นการตอบหรือแก้ปริศนา คำทายต้องอาศัยสติปัญญาทั้งสิ้น การประดิษฐ์วัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ประกอบการเล่น เช่น การปั้น ราวดิน ก็ต้องใช้ความสามารถทางสติปัญญาทั้งสิ้นปริศนาหรือคำทายต่าง ๆ ที่เด็ก ๆ ชอบเล่นทาย กันนั้นวิเคราะห์ได้ว่า เป็นวิธีการที่ส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดสัมพันธ์กับการใช้ภาษา ทั้งนี้ เพราะปริศนาก็คือการตั้งคำถามให้เด็กคิดถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ตนเคยพบ เคยเห็นมาแล้วนั่นเอง ผู้ที่ มีความสังเกตดี และรู้จักคิดเปรียบเทียบความหมายของคำกับสิ่งที่พบเห็นกันทั่วไป ก็จะสามารถ ทายปริศนาได้ถูกต้อง เมื่อทายถูกแล้วก็ทำให้เด็ก ๆ อยากรายปริศนาอื่น ๆ ต่อไปอีก ความ สนุกในการทายถูกจะเป็นแรงจูงใจให้เขาพยายามใช้ความสังเกตใช้สติปัญญาในการเล่นเกมนั้น ๆ

๒. รูปแบบของการเล่นเกม ส่วนใหญ่จะเล่นเป็นกลุ่ม เนื่องจากเกมการเล่น พื้นเมืองของไทยนี้ มักไม่จำกัดจำนวนผู้เล่น ลักษณะของเกมต่าง ๆ จะเป็นการวิ่งไล่จับกันเสีย เป็นส่วนมาก จึงทำให้เกิดการกระจายของผู้เล่นเป็นกลุ่มกว้าง ๆ ขึ้น เพื่อหลีกเลี่ยงจากการไล่จับ รอลงมาเป็นแบบวงกลม . การเล่นเกมแบบนี้ จะเป็นการเล่นเกมที่มีผู้เล่นนั่ง หรือยืนล้อมวงกัน มีผู้ใดผู้หนึ่งอยู่ตรงกลางวง เช่น เกมมอญซ่อนผ้า , ทอดนาฬิกา รูปแบบประเภท แดว ทั้งแหว ตอนและแหวหน้ากระดานนั้นเป็นเกมที่ส่วนใหญ่จะแบ่งเป็น ๒ ฝ่าย หันหน้าเข้าหากัน เช่น เกมงูกินหาง, รีรีข้าวสาร เป็นต้น มีเกมบางอย่างที่มีผู้เล่นไม่เกิน ๒ คน เช่น ชกสาว , โยกเยก, สีขอ ผู้เล่นจึงต้องจับคู่หันหน้าเข้าหากันจึงจะสามารถเล่นเกมได้

๓. ลักษณะของการแข่งขัน เด็กชอบเล่นเป็นหมู่คณะมากกว่าเล่นเดี่ยวไม่ว่าการเล่นนั้นจะเป็นการเล่น ที่มีกฎกติกา หรือไม่มีกฎกติกา สิ่งนี้เป็นเครื่องช่วยชี้ให้เห็นว่ามนุษย์จะต้องอยู่รวมกลุ่มกันมากกว่าจะอยู่โดดเดี่ยว โดยเฉพาะในวัยเด็ก

๔. กฎ และกติกาในการเล่น เกม ส่วนใหญ่ในการเล่นแต่ละอย่างจะมีกฎกติกา ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้เล่นเป็นผู้กำหนดขึ้น ทั้งจำนวนผู้เล่น อุปกรณ์ที่ใช้เล่น รวมทั้งวิธีการเล่นโดยมีการตกลงร่วมกันตามระบอบประชาธิปไตย และกฎเกณฑ์การเล่นส่วนใหญ่มัก เป็นสิ่งที่ตกทอดสืบเนื่องกันมาจากโบราณกาล จนถึงสมัยปัจจุบัน และก็มีการเล่นที่ไม่มีกฎเกณฑ์กติกา เป็นการเล่นที่เน้นในทางใช้จินตนาการของผู้เล่น มุ่งสร้างความสนุกสนานมากกว่า และไม่มีการแข่งขัน เช่น การเล่นของเล่น โดยการนำเอาวัสดุที่มีอยู่ตามธรรมชาติ และอยู่ในท้องถิ่นใกล้ ๆ ตัวมาดัดแปลงประดิษฐ์เป็นของเล่น การเล่นปริศนาคำทาย เป็นการส่งเสริมให้เด็กใช้สติปัญญาและไหวพริบในการแก้ปัญหา รวมทั้งการเล่นล้อเลียน เป็นการใช้อำนาจหรือคำร้องที่มีสัมผัสคล้องจองล้อเพื่อน เป็นต้น

๕. สถานที่ที่ใช้ในการเล่น เกม เกมพื้นเมืองของไทยนั้น มักจะเล่นได้ทุกสถานที่ ในสมัยก่อนจะใช้ลานวัด หรือบริเวณทุ่งหญ้ากว้าง ๆ เป็นสถานที่เล่นเกม ส่วนใหญ่จึงใช้สถานที่กลางแจ้งมีบริเวณพอสมควรที่จะสามารถวิ่งเล่นได้อย่างสนุกสนาน และเกมหลายอย่างก็สามารถเล่นได้ ทั้งกลางแจ้งและสถานที่ในร่ม เกมที่เล่นในร่มนั้น มักจะเป็นเกมที่ต้องอาศัยพื้นที่ที่มีที่รองรับ เช่น ฟันปูน ฟันไม้ เช่นการเล่นหมากเก็บ ฯลฯ เกมบางอย่างก็สามารถเล่นในน้ำได้ เช่น เกมตีโป่ง , คำหา, พักลอย เป็นต้น แต่ส่วนใหญ่มักจะเป็นน้ำที่สักระหว่างบ้นเอาจึงคอง เพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นด้านน้ำลึกเกินไป

๖. อุปกรณ์ที่ใช้ในการเล่น เกม วัสดุที่ใช้ประดิษฐ์เป็นเครื่องเล่นประกอบเกม การเล่นเกมของเด็กนั้น มักทำจากวัสดุท้องถิ่นที่หาได้ง่าย เช่น ไม้ไผ่ ต้นไม้ ใบหญ้า เมล็ดพืชต่าง ๆ เมื่อประดิษฐ์เป็นของเล่นแล้วใช้เล่นได้สนุกสนาน แต่มีราคาถูกไม่สิ้นเปลืองมากและเหมาะสมกับสภาพสังคมของไทย

๗. บทร้องประกอบในการเล่น เกม เกมพื้นเมืองไทยหลายอย่างมีบทร้องประกอบการเล่น ช่วยให้ผู้เล่นสนุกสนานไปกับการร้อง และการเล่นควบคู่กันไป คำร้องเหล่านี้บางบทชวนสะท้อนให้เห็นสภาพความเป็นอยู่ของคนในสังคม ธรรมชาติที่อยู่รอบ ๆ ตัวผู้เล่น เป็นการ

ช่วยส่งเสริมการพัฒนาการทางอารมณ์ ทางสังคม ทางสติปัญญา และทางด้านภาษาได้เป็นอย่างดี

๔. โอกาสที่ใช้ในการเล่น เกมพื้นเมืองไทยนั้นสามารถจะเล่นได้ตลอดเวลา และโอกาส ตามแต่ที่ว่าผู้เล่นจะว่างเมื่อใด มีสถานที่และอุปกรณ์พร้อมหรือไม่ เกมบางอย่าง เล่นได้เฉพาะฤดูกาล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัสดุที่จะนำมาเป็นอุปกรณ์ในการเล่น ซึ่งมีเฉพาะฤดูกาล เช่น เมล็ดจามจุรี (เมล็ดมะขามหวาน) เมล็ดมะม่วงหิมพานต์ ฯลฯ ความจำเป็นเกี่ยวกับ วัสดุที่ใช้เล่นทำให้เกมการเล่นเปลี่ยนแปลงไปตามฤดูกาลตลอดปี เกมบางอย่างจะใช้เล่นในการฉลองเทศกาลนักชดฤกษ์ต่าง ๆ เช่น ตรุษไทย ตรุษสงกรานต์ เป็นการเพิ่มความสนุกสนาน ให้กับงานในวันสำคัญนั้น

เกมการเล่นพื้นเมืองไทย เป็นสิ่งที่ตั้งงานควรได้รับการสนับสนุนให้รู้จักและเล่นกันอย่างแพร่หลาย แต่เป็นที่น่าเสียดายเพราะว่าความเจริญทางวัตถุได้เข้ามามีบทบาททาง วัฒนธรรมไทย พลอยทำให้เกมการเล่นพื้นเมืองของไทย ได้รับอิทธิพลทางด้านวัตถุเข้าด้วย เด็กไทยในปัจจุบันไม่นิยมทำเครื่องเล่นขึ้นเอง เพราะมีอุปกรณ์การเล่นจากต่างประเทศ ซึ่ง หาซื้อง่ายและสิ้นเปลืองเงิน แต่เด็กนิยมทำให้เกมการเล่นบางอย่างของไทยถูกลืมไป หาก ไม่มีการอนุรักษ์และส่งเสริมให้เด็กกลับมานิยมเล่นเกมพื้นเมืองไทยดั้งเดิมก็เป็นที่แน่นอนว่า เกมการเล่นพื้นเมืองไทยอันเป็นมรดกล้ำค่าทางวัฒนธรรมของไทยจะสูญหายไปโดยที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เกมการเล่นพื้นเมืองไทย ผู้วิจัยได้พิจารณาเห็นความสำคัญ ของเกมการเล่นพื้นเมืองไทยว่า เป็นสิ่งมีคุณค่าไม่เฉพาะตัวผู้เล่นเท่านั้น แต่ยังมีคุณค่าต่อสังคม และสิ่งแวดล้อมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วย หากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและรับผิดชอบเกี่ยวกับตัวเด็ก นับ ตั้งแต่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ สถาบันต่าง ๆ รวมทั้งผู้บริหารประเทศ เล็งเห็นความ สำคัญว่า เด็กคือทรัพยากรของชาติที่สำคัญที่สุดของประเทศที่ต้องพัฒนาไปในทางที่ถูกที่ควร และ ที่พึงประสงค์ เกมการเล่นพื้นเมืองไทย เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้พัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสมอง (สติปัญญา) ไปในทางที่พึงประสงค์ได้เป็นอย่างดี ดังนั้นจึงขอเสนอแนะเกี่ยวกับเกมการเล่นพื้นเมืองไทยดังนี้ คือ.-

เพื่อเป็นการนำลักษณะของการเล่นเกมพื้นเมืองไทย มาใช้ให้เป็นประโยชน์ ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการควรจะได้นำเกมพื้นเมืองไทยนี้ มาจัดไว้ในหลักสูตรวิชาพลานามัย ทั้งในระดับ ประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ดังนี้

๑. สำหรับเกมที่ควรจัดไว้ในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ควรเป็นเกมที่มีการเคลื่อนไหวร่างกายเหล่านี้ คือ การก้มตัว การปิดลำตัว การเหวี่ยงแขน การย่อตัว การยืดตัว การเดิน , การวิ่ง , การกระโดด , การขว้าง , การปา , การโยน , การรับซึ่งได้แก่ เกม เสือข้ามห้วย, มอญซ่อนผ้า, การปักไข่ , ช้างช้ำ ฯลฯ คือ เกมที่ใช้ทักษะเบื้องต้นดังกล่าว นั้นเอง

๒. ในชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ควรจะได้เล่นเกมที่ใช้ความสัมพันธ์ของสายตากับกล้ามเนื้อส่วนอื่น ๆ ได้แก่ เกมอีตัก, ดัดเม็ดมะขามลงหลุม, ล้อตอก, หมากเก็บ หมากตะเกียบ, โดงหยิบ, ยิงราว, ฝัดราว ยิงหนังสือตัก ฯลฯ รวมทั้งเกมที่เล่นในชั้น ประถมศึกษาตอนต้นด้วย

๓. ในชั้นมัธยมศึกษา ควรเล่นเกมที่พัฒนาด้านการทรงตัว ความสามารถในการ เปลี่ยนทิศทางของร่างกาย และเกมที่ใช้เขาวนปัญญา จึง ได้แก่ เกมกลิ้งครกขึ้นภูเขา, เกม เก้าอี้คน, งูกินหาง ฯลฯ และเกมปริศนาคำทาย.

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรมีการค้นคว้าเกี่ยวกับเกมพื้นเมืองไทยในค่านิยมต่าง ๆ
๒. ควรจะได้มีการบันทึกเกมพื้นเมืองไทยในแต่ละภาค โดยจัดทำเป็นสไลด์, ฉายภาพยนตร์ เพื่อเก็บรวบรวมไว้เป็นหลักฐาน
๓. ควรจะมีการศึกษาเปรียบเทียบเกมพื้นเมืองของไทยกับของประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อดูความแตกต่างหรือคล้ายคลึงกัน.